

Erfgoed een mensenrecht ook in Doel

Memorandum van de Erfgoedgemeenschap Doel

9 februari 2007

Het Unesco-rapport 'Our Creative Diversity' van 1996 stelt dat "cultureel erfgoed een unieke, niet vernieuwbare bron is en dat culturele globalisering en verwaarlozing de kwaliteit van het mens-zijn, de culturele identiteit en andere parameters van een duurzame humane existentie kunnen aantasten." (Joris Capenberghs e.a., Visies op erfgoed in Vlaanderen en Europa, Culturele Biografie Vlaanderen vzw, 2003)

"Het erfgoed is de humus waarop onze samenleving gegroeid is en kan verder groeien" (Minister Van Grembergen, 2004)

Een 'kwalitatief' cultuurbeleid steunt onder meer op de 'participatie van alle actoren'. Met deze stelling zet het decreet lokaal cultuurbeleid de betrokkenheid van de burgers bij de opmaak en de uitvoering van het stedelijke en gemeentelijke cultuurbeleid centraal. Dit belang van interactie met de inwoners is niet specifiek voor het beleidsdomein cultuur.(...) Participatie betekent dat burgers actief betrokken worden bij de beleidsvoering of bij het beheer van gemeentelijke diensten. Participatie gaat veel verder dan inspraak, waar adviesverlening centraal staat. Adviezen voortkomend uit inspraak moeten steeds bekrachtigd of verworpen worden door de beleidsverantwoordelijken, terwijl adviezen uit participatie een meer bindend karakter hebben. Participatie kan alle fasen van het beleidsproces omvatten. (Sandra DENIS, stafmedewerker Cultuur Lokaal Vlaanderen)

"De opinion leaders en machthebbers in de mainstream-cultuur van planning en ontwerp verzetten zich tegen de emancipatie en integratie van de historische waarden. In die mainstream-cultuur is nog steeds sprake van een sterk 'nauwend moderniteit paradigma', waar kort gezegd nieuw altijd beter is en te prefereren boven oud. (...) Bovendien is er in die mainstream-wereld van ruimtelijke planners en ontwerpers sprake van een 'paradigma van neutraliteit'; een neutraliteit die zich verzet tegen de emancipatie van bepaalde waarden. Die emancipatie wordt vaak gezien als sectoralisme; een sectorale dominantie die bedreigend is voor de gewenste integraliteit van de plannen en de autonome afweegruimte om alles tegen alles af te wegen. In feite is sprake van een positivistisch beroep op waardevrijheid die in de naoorlogse beroepsgroep van ruimtelijk planners en inrichters heel diep zit.. In de afgelopen eeuw hebben in de westerse samenlevingen de waarden op het vlak van 'planet' en 'people' zich geëmancipeerd ten opzichte van de belangen van 'profit' . Bij het begrip 'planet' moet men dan denken aan milieu, natuur, water en landschap, bij 'people' aan inspraak en participatie en bij 'profit' aan nutsfuncties en economie.(...)

In het zogenaamde 'Nieuwe Charter van Athene', en soort mondiale visie van de Europese beroepsgroep van ruimtelijke planners, zien we weer meer emancipatoire ambities en pogingen het erfgoed een belangrijker rol te laten spelen" (www.ceu-ectp.org/e/athens/).

(André VAN DER ZANDE, directeur-generaal bij het Nederlands ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Voedselveiligheid)

"We are reforming the way we designate and protect the nation's heritage. Many of you are involved. We are looking at how we can make the system more transparent, more open, more flexible. Perhaps most importantly we are looking at how we give ownership back to the local communities themselves. (Engelse minister van cultuur LAMMY)

"De Belvedere-nota is een echt keurmerk geworden. Er is nu meer aandacht voor een integrale gebiedsvisie. Daarbij leveren de cultuurhistorische waarden betekenis. Je ziet nu dat die zowel in streekplannen als bestemmingsplannen een plaats krijgen. Dat is buitengewoon belangrijk. Planologisch staat cultuurhistorie op de kaart. De cultuurhistorische waardekaarten hebben een bijna afdwingbare kwaliteit gegeven binnen de planologie die vergelijkbaar is met de manier waarop de Ecologische Hoofdstructuur twintig jaar geleden op de kaart werd getekend. Cultuurhistorie is van een factor van last en hinder een factor van lust en inspiratie aan het worden." (Fons ASSELBERGS, directeur van Monumentenzorg Nederland in Belvedere-nieuwsbrief 22, 2004)

De maatschappelijke waarde van erfgoed

Erfgoed is meer dan een dode som van relictten uit vervlogen tijden. Erfgoed is vooral een levend geheel van bakens in een duurzame leefomgeving, bouwstenen voor een kwaliteitsvol leven.

Erfgoedbeleid mag niet louter herleid worden tot behoudsmaatregelen voor gebouwen, voorwerpen, landschappen en immateriële zaken als verhalen, gebruiken en tradities omwille van hun esthetische, unieke en/of wetenschappelijke waarde, alsof erfgoed een geheel van bevroren oases is en losstaat van de maatschappelijke context, alsof erfgoed zich slechts in de marge bevindt van een steeds veranderende en per definitie te veranderen wereld.

Nee, erfgoed wordt in deze visie gezien als een essentieel onderdeel en extra troef in een veranderende en niet per definitie te veranderen wereld waarmee rekening moet worden gehouden bij veranderingsprocessen omdat erfgoed nu eenmaal mee aan het begin- en het eindpunt staat van een kwaliteitsvol leven en een duurzame samenleving.

Erfgoed en leefomgeving zijn verweven. Erfgoed bevindt zich in een context en onze leefomgeving heeft een gelaagd en geladen verleden. Erfgoed en leefomgeving bestaan steeds in verhouding tot de mens. Het is de mens die er betekenis aan verleent én ontleent. Erfgoed bepaalt voor een groot deel onze identiteit en ons welzijn. Je kan niet leven in een maanlandschap, noch in een wiskundige ruimte. Erfgoed is een mensenrecht, een voorwaarde voor ons welbehagen en ons thuis-zijn en thuis-voelen in de wereld. Net zoals het natuurhistorisch erfgoed en een groen milieu noodzakelijk zijn voor een menswaardig leven, is het cultuurhistorisch erfgoed en een organisch gegroeide leefomgeving een factor van betekenis.

Maar, hoe dan ook, erfgoed en leefomgeving zijn veranderlijke gegevens. Wat vandaag erfgoed is, is het morgen misschien niet meer. Ook het omgekeerde is waar. Kortom, onze leefomgeving is onderhevig aan voortdurende verandering. Hierin spelen verschillende factoren : economische, sociale, demografische, culturele en ecologische. Deze factoren

worden gestuurd door verschillende belangengroepen: lokale, globale, bewonersgroepen, economische belangenverenigingen, de onderscheiden overheden, milieuverenigingen, ...

Deze verandering verloopt niet steeds vloeiend. Hindermacht en verkeerde prognoses zijn ernstige struikelblokken die hele generaties kunnen gijsselen. Financieel en psychologisch! Veel problemen die in onze maatschappij bestaan (stress, agressie, psychologische aandoeningen, ADHD e.d.) worden veroorzaakt of versterkt doordat de mens meer en meer zijn voeling, zijn greep op veranderingen verliest.

De noodzaak tot sturing dringt zich op. De ruimte en de behoeften moeten duurzaam worden beheerd, omwille van financiële, ecologische, economische en gezondheidsredenen. Veranderingsprocessen moeten daarom bij voorkeur gestuurd worden door alle actoren, in samenwerking.

Burgerparticipatie en maatschappelijke kosten-baten-analyse zijn scharniermechanismen op weg naar een duurzaam gebruik van de ruimte, waarin ook erfgoed haar plaats krijgt. De hierboven aangehaalde en in bijlage opgenomen citaten en literatuurverwijzing geven aan dat de geesten rijp zijn. Met de Conventie van Faro geeft Europa een kader.

Conventie van Faro

De kaderconventie van de **Raad van Europa** over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving, kortweg de Conventie van Faro (27 oktober 2005), stipuleert dat **cultureel erfgoed** een **mensenrecht** is.

De conservering van cultureel erfgoed en het duurzaam gebruik ervan hebben de ontwikkeling van de mens en de levenskwaliteit als streefdoel (art. 1c).

Het belang van deze conventie ligt in het feit dat een beperkte visie op erfgoed definitief verlaten wordt. Erfgoed is meer dan wat resten uit vervlogen tijden. Erfgoed is essentieel voor ons welzijn. Historische landschappen, gebouwen, voorwerpen, verhalen, gebruiken en ander onroerend, roerend en immaterieel erfgoed zijn bakens in en voor een kwaliteitsvol leven in een duurzame leefomgeving.

Erfgoed beperkt zich niet alleen tot die gebouwen, voorwerpen, landschappen, en immaterieel erfgoed waarover een maatschappelijke consensus bestaat of waarvoor er reeds beschermingsmaatregelen voor handen zijn. Erfgoed is volgens de definitie van deze Conventie "een groep van hulpbronnen geërfd uit het verleden waarmee mensen zich identificeren, onafhankelijk van het bezitten er van, als een reflectie en uitdrukking van hun voortdurend evoluerende waarden, overtuigingen, kennis en tradities. Het omvat alle aspecten van de omgeving resulterend uit de interactie tussen mensen en plaatsen doorheen de tijd." (Conventie van Faro – toelichting)

Er wordt veel aandacht geschonken aan duurzaam beleid in economische ontwikkelingen.

De ondertekenaars van de Conventie van Faro nemen zich voor om alle erfgoedaspecten van de culturele omgeving te gebruiken om processen van economische, politieke, sociale en culturele ontwikkeling en planning van het gebruik van land te verbeteren, om over te gaan tot inschattingsonderzoek voor de impact op cultureel erfgoed en tot het adopteren van verzachtende strategieën waar noodzakelijk (art. 8a).

De ondertekenaars van de Conventie nemen zich voor *rekening te houden met het specifieke karakter en de belangen van cultureel erfgoed bij het uittekenen van economische beleid (art. 10b).*

Erfgoed is van belang voor het versterken van de sociale cohesie.

De ondertekenaars van de Conventie nemen zich voor *om alle erfgoedaspecten van de culturele omgeving te gebruiken om sociale cohesie te versterken door een zin van gedeelde verantwoordelijkheid te kweken ten opzichte van die plaatsen waar mensen leven (art 8c).*

De conventie lanceert het begrip 'erfgoedgemeenschap'.

Dit begrip wordt niet voorbehouden aan sterk georganiseerde groepen mensen met een lange traditie, maar kan ook gegeven worden aan een losse groep mensen met een gedeeld belang in (het behoud) van een bepaald erfgoed. Niet alleen mensen met een diploma of specifieke kennis of eigenschappen kunnen lid zijn van zo'n erfgoedgemeenschap.

Wanneer iemand in de onmogelijkheid verkeert tot actie voor en/of fysiek contact met een welbepaald cultureel erfgoed kan dat diens recht te behoren tot deze erfgoedgemeenschap niet beknotten of belemmeren. (Conventie van Faro – toelichting)

De ondertekenaars van de Conventie nemen zich voor *om de waarde die door elke erfgoedgemeenschap wordt gegeven aan het cultureel erfgoed waarmee zij zich identificeert in overweging te nemen (art. 12b).*

Afbraakpolitiek in Doel

Het beleid dat rond Doel en de uitbreiding van de haven op linkeroever wordt gevoerd, zit in een impasse. De berichtgeving hierover in de kranten wijst uit dat een verdere uitbreiding van de haven op de linkerscheldeoever, inclusief een bijkomend intergetijdendok voor containers economisch niet haalbaar is.

Het Deurganckdok haalt lang niet de capaciteit die voorspeld werd, niettegenstaande de behaalde resultaten slechts het gevolg zijn van overplaatsing van trafieken van bestaande terminals op de rechteroever en langsheen de stroom. Bijkomende zeer aanzienlijke investeringen moeten nog 'aangevat' worden, zowel voor weg- als spoorinfrastructuur, om het containerverkeer van en naar het hinterland in goede banen te leiden. Een belangrijk deel van het containertrafiek over water is reeds afgeleid naar andere havens.

Doel en de omringende polder zijn **niet** verdwenen. Niettegenstaande het feit dat het *Vlaams gewest* via de *Maatschappij voor het Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeovergebied* ca. 48 miljoen Euro heeft uitgegeven voor het verwerven op 'vrijwillige' basis van een vrij groot deel van de dorpskern Doel, is Doel juridisch én in de feiten nog steeds een dorp met, volgens de laatste telling, 380 officiële ingezetenen. Sinds de schorsing van de 2de *Gewestplanwijziging* van Doel door het Arrest van de *Raad van State* van 30 juli 2002 is Doel en omgeving nog steeds onverminderd woon- en landbouwgebied, zoals vastgelegd door het *Gewestplan van 7 november 1978*.

De *Maatschappij voor het Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied* heeft na de verwerving van de woningen en hoeven te Doel en omgeving er alles aan gedaan om die woningen vrij te geven voor verval en plundering. Processen-verbaal opgesteld op basis van klachten van bewoners tegen deze systematische roof en vandalisering werden door het parket 'geseponeerd als niet prioritair'. Door de afwezigheid van een instandhoudingsbeleid, of erger nog, door de onwil van de *Maatschappij voor het Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied* om de beslissingen van de *Vlaamse regering* terzake uit te voeren, naar de letter en de geest, werden de onbewoonde huizen overgeleverd aan de natuurelementen én aan plunderaars van alle slag.

Het enige antwoord op dit wanbeleid van de *Maatschappij voor het Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied* was een systematische aanpak om een groot gedeelte van dit woningpatrimonium in puin te doen veranderen en te doen opruimen.

Die aanpak gebeurde in stadia :

- (1) In de periode 2002-2003 werd een poging om, door slopingsvergunningen - af te leveren door de gemachtigde ambtenaar van *stedenbouw* - over te gaan tot sloping, gestuit wegens onwettig (Was het een test?).
- (2) In het voorjaar 2006 werden bevelschriften tot afbraak door de *burgemeester van de gemeente Beveren* afgeleverd wegens gevaar voor de veiligheid van de burgers en de openbare weg in uitvoering van de federale (nieuwe) gemeentewet.
- (3) Vervolgens werd deze procedure herhaald voor de woningen die in de eerste poging niet konden worden neergelegd.
- (4) Thans is een nog brutelere manier van vernieling van de woningen in de dorpskom aan de gang door het definitief **onbewoonbaar 'maken'** van woningen op eenvoudige last van *Maatschappij voor het Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied* aan de aannemer opgedragen die reeds eerder werd belast met de afbraak van de woningen te Doel op basis van het bevelschrift van de *burgemeester*. Met kranen en bulldozers worden de ruiten ingestampt. Deuren en vensters worden uitgelicht en achtergelaten. Dakvensters worden opengezet, zodat regen en wind vrij spel hebben. Het is gevaarlijk geworden je kinderen op straat te laten. Ze mochten eens zo'n huis binnenwandelen.
- (5) Naar verluidt zouden thans stappen worden gezet, om nog eens 67 woningen te Doel, die tot een categorie 3 zouden behoren, waarvan de definitie nergens te bekomen is, af te breken.

Het gevolg van dit alles is dat straks méér dan de helft van de woningen te Doel die in der 'minne' aangekocht zijn door het Vlaams gewest, met de grond gelijk zullen gemaakt worden.

Alternatieven voor deze vernietiging van patrimonium worden niet gezocht. Het gaat hier uitdrukkelijk niet over onteigening omwille van het algemeen belang. Er is gewoon nooit sprake geweest van onteigening, in de wettelijke zin van het woord. Alle aankopen zijn gedaan op 'vrijwillige' basis, maar onder een ondraaglijke pressie, waarbij een externe '*sociaal bemiddelaar*' tegen betaling van hoge salarissen, hoger dan de hoogste overheidssalarissen, er in slaagde, de burgers uit hun huizen te verdrijven.

Officieel werd daarvoor de gemanipuleerde Leefbaarheidsstudie ingeroepen. De 'onleefbaarheid' van Doel is nooit bewezen. Eerder het tegendeel werd vastgelegd door de faculteit sociologie van de K.U.L, maar de leidinggevende professor werd het zwijgen

opgelegd. Deze ex cathedra opgelegde onleefbaarheid van de gemeente Doel in de nabijheid van het te bouwen Deurganckdok was de aanleiding tot deze grandioze geldverspilling en dit sociaal drama. Dit is het slechtst denkbare voorbeeld van 'creatieve' destructie om een vermeende economische vooruitgang te realiseren.

De door de Maatschappij verworven huizen werden jarenlang moedwillig verwaarloosd - ondanks de bepalingen van het *woonrecht* - en worden nu afgebroken... met gemeenschapsgeld. Vele gebouwen worden in de categorie "enkel geschikt voor afbraak" geplaatst door 'experten' die zelfs niet de moeite nemen een huis grondig te inspecteren, laat staan het te betreden.

De brutaliteit van de afbraak in Doel is onbeschrijfelijk.

Vele huizen zijn rijwoningen. In plaats van de blootgelegde gevels van de aangrenzende gevrijwaarde en voor het merendeel bewoonde huizen op een degelijke, esthetische en regenbestendige manier af te dekken, laat men delen van het afgebroken huis gewoonweg staan. Steengruis en putten markeren de plaats waar eens gewoond en geleefd is.

Deze politiek kan men nauwelijks een onvermijdelijke opruimactie van krotten noemen, zoals men laat uitschijnen naar de buitenwereld. Het lijkt eerder een regelrecht bombardement. En het werkt juist verkrotting, vervreemding en onleefbaarheid in de hand.

Erfgoed in Doel

Nemen we de *Inventaris van het bouwkundig erfgoed van Oost-Vlaanderen* onder de loep, dan bemerken we dat wat Doel aangaat er van de vijftig (65) woningen of gebouwen die via een beschrijving worden voorgesteld er dertien (13) zijn die in de tekst zelf met hun foto worden opgenomen, terwijl er vijftig (50) zijn waarvan de foto's in het fotoregister achteraan het boek zijn afgebeeld.
(zie ook : http://home.scarlet.be/be065885/toeristische_informatie.htm)

Tijdens de afbraakwoede, bij slopingsbevel van de burgemeester van Beveren doorgevoerd, komen reeds acht (8) van deze woningen voor. Zij zijn inmiddels alle met de grond gelijk gemaakt, waaronder woningen die in het geciteerde werk als historisch belangrijke gebouwen werden vermeld, woningen met bovenlokale waarde. Wij noemen ze op. Langs de Engelse Steenweg de woningen met huisnummer 14 en 24, Langs de Pastorijstraat de woningen met huisnummer 3 en 6 (Afspanning De Roos). Tevens langs de Pastorijstraat de woning nr. 3. Langs de Westlangeweg de hoeve en de woning op de nummers 3 en 5, en in de Scheldemolenstraat het huis met nummer 33. Voorheen was al de historische hoeve (Rubenshoeve) langs de Oostlangeweg nummer 15 professioneel vernield, zonder enige vorm van bevelschrift of slopingsvergunning en naderhand afgebroken omdat verplaatsing te duur zou zijn, terwijl erfgoedexperten de hoeve en in het bijzonder de schuur als bijzonder waardevol hadden bestempeld (zie verder).

Erfgoed in Doel beperkt zich niet alleen tot deze gebouwen. De samenhang van cultureel, landbouw- en natuurhistorisch erfgoed is de grootste troef van Doel. Het dorp is de enige poldersite die ons land rijk is. De structuur van het dorp volgt nog het dambordplan van

bij de aanleg aan het begin van de 17de eeuw. De 17de eeuwse inplanting van huizen en tuinen is grotendeels bewaard. De voornaamste huizen van het dorp bevinden zich loodrecht op de hoofdstraten (pastorij, schoolmeesterwoning, gemeentehuis,...).

Het 17de eeuwse Hooghuis is een beschermd monument, zoals ook de molen op de Scheldedijk, de oudste stenen molen van het land (1611). Deze molen heeft een bewogen geschiedenis. Hij was achtereenvolgens Staats fort (158?), poldergemaal (1611), graanmolen (1613), Duitse uitkijkpost (WOII), museum (1950-1960), monument en taverne. De kerk werd nog maar enkele jaren terug gedeeltelijk gerestaureerd en sinds kort loopt er een nieuwe procedure voor verdere restauratie. Het orgel van de kerk is beschermd monument. De haven van Doel is oorspronkelijk een vissershaven en landbouwgoederenhaven geweest en is nu nog steeds een bloeiende jachthaven, onderhouden door vrijwilligers van jachtclub De Noord, allen Doelenaars. De Scheldedijk is sinds eind 19de eeuw (tot vandaag) een belangrijk zondagsdoel voor de stedse (Antwerpse) burgerij, mét typische folklore (krabben- en garnalenvangst). De horeca speelt hier op in met palingfeesten en dergelijke. Het voormalige klooster speelde een rol in het opvangen van zieken van de quarantainedienst op de Schelde. Tweemaal teisterde een cholera-epidemie het dorp.

In de polder van Doel bevinden zich talrijke monumentale hoeven. De Rubenshoeve (zie boven) is helaas recentelijk afgebroken, zonder slopingsbevel. Volgens experts had deze hoeve unieke waarde. De hoeve was gevestigd op grond die oorspronkelijk aan Jan Brant, de schoonvader van Peter Paul Rubens, had toebehoord. Elders in de polder vind je nog steeds de percelen die aan de grootste Vlaamse schilder hebben toebehoord.

De polder van Doel is volledig omdijkt en vormt als het ware een eiland. Tot ver in de 18de eeuw was Doel dan ook een eiland ('t Eylandt Den Doel) in de geïnundeerde landen rondom. Daaraan herinneren nu nog slechts het Schor den Ouden Doel en het Verdrongen Land van Saeftinghe ten noorden van Doel. De vernietiging van de Doelpolder-Noord dat men beoogt als zogenaamde 'natuurcompensatie' is een schending van de historische waarheid van dat gebied : *'t Eylandt den Doel'* heeft nooit gedreven en is als het ware altijd getrouw gebleven aan de Zeeuwse leuze 'Luctor et Emergo'. Gedurende honderden jaren was Doel een politiek en religieus curiosum. Er zijn tijden geweest dat men niet wist wie het toeviel : de Staatse Nederlanden of de Spaanse (later de Oostenrijkse). De *Conditie van Neutraliteit* beschermde zelfs de vrijheid van godsdienstuitoefening ; en dat midden in de oorlog tussen de protestantse Geuzen en het katholieke Spaanse Nederlanden. Talrijke geschiedenissen, dorps- en landschapselementen herinneren hieraan.

Doel heeft een bewogen oorlogsgeschiedenis. De forten van Lillo en Liefkenshoek zijn onlosmakelijk verbonden met het dorp en waren van de Tachtigjarige oorlog tot de Napoleontische tijd in oorlogshandelingen betrokken. De Slag van Doel in 1832 was het laatste wapenfeit in de Belgische Omwenteling van 1830. Leopold I, de eerste koning van België, bracht daarop als dank een bezoek aan het dorp. Tijdens WO I was Doel als grensdorp het terrein van smokkel ondanks de ellende van 'den electrieken draad'. Tijdens WO II was Doel strategisch belangrijk voor de verdediging én belegering van Antwerpen. Aan het Engels monument wordt nog jaarlijks een herdenking gehouden waar het Engelse leger prominent aan meewerkt. Talrijke verhalen, liederen en sporen in het dorp herinneren aan de oorlogsgeschiedenis.

Het pittoreske Ouden Doel en het gehucht Prosperpolder hebben een eigen identiteit en geschiedenis.

De polder van Doel vormt één van de rijkste landbouwgebieden van Europa. De landbouwers onderhouden hun erf en het typische polderlandschap. Samen met Schelde en schorren is de polder een Europees vogelhabitatgebied van betekenis. Het dorp en de polder herbergen daarnaast één van de grootste populaties huis- en boerenzwaluwen, cultuurvogels bij uitstek.

Doel en Doelpolder hebben alle watersnood- en oorlogsrampen overleefd. De Confrerie van Sint-Antonius houdt sinds eeuwen tweemaal per jaar een processie – één van de enige traditionele processies van het land. Sint-Antonius wordt onder meer aanroepen tegen 'alle qualycke saken'... of hoe erfgoed meer dan actueel kan zijn!

Erfgoedgemeenschap Doel : een programma

De afbraakpolitiek is des te vreemder daar er, zoals reeds eerder vermeld, noch juridische noch economische redenen bestaan om dit dorp te teisteren. Het gaat hier niet alleen over een verzameling huizen, maar over een substantieel deel van een dorp (meer dan 200 gebouwen), een leefgemeenschap van mensen. Sommigen wonen hier reeds generatie op generatie, hebben hier kinderen en kleinkinderen zien opgroeien, hebben er hun ouders en grootouders begraven, hebben er lief en leed gedeeld. Enkele jaren geleden leefden hier nog een duizendtal mensen. Daarnaast zijn er de duizenden toeristen: jaarlijks komen er via de overzet Lillo-Doel 50 tot 60 000 mensen naar het dorp. De jaarlijkse Scheldewijdingsfeesten begin augustus trekken zo'n 10 000 bezoekers. Doel en polder zijn fietstoppers in het Waasland. Bijna dagelijks doen bussen met scholieren en toeristen Doel aan... Samen vormen de nieuwe en oude bewoners, de tienduizenden bezoekers en vrienden van Doel een erfgoedgemeenschap van belang waarmee volgens de Europese Conventie van Faro omzichtig moet worden omgesprongen.

De erfgoedgemeenschap Doel is een internationale gemeenschap die reflecteert, ageert en streeft naar een partnerschap met de overheid/overheden om de toekomst van de Linkerscheldeoever veilig te stellen voor volgende generaties.

De erfgoedgemeenschap van Doel streeft naar een beleid waar duurzaamheid en levenskwaliteit vooropstaan.

De erfgoedgemeenschap van Doel streeft naar een evenwicht tussen economische, havengebonden, erfgoed-, natuur-, agrarische, residentiële en toeristische en andere waarden. Het besef dat deze waarden elkaar a priori niet uitsluiten en elkaar kunnen aanvullen, neemt de erfgoedgemeenschap van Doel als leidraad. Er zijn voorbeelden te over in de ons omringende landen. In Nederland zijn er reeds 150 lokale *agrarische natuurverenigingen* waar landbouwers, plattelandbewoners, natuurverenigingen, bedrijven en jagers spontaan samenwerken (*Landgenoten*, winter 2006). In Nederland is er sinds de Belvedere-nota van 1999 een geïntegreerd beleid rond natuur- en cultuurhistorisch erfgoed en ruimtelijke planning (www.belvedere.nu).

Het huidige beleid rond Doel leidt niet alleen tot patrimoniumvernietiging – een culturele en financiële aderlating zonder weerga in dit land – maar tevens tot een

vermindering van levenskwaliteit van duizenden mensen. Wie zich identificeert met de erfgoedgemeenschap Doel, zegt samen met duizenden anderen, dat het dreigende verdwijnen van dit dorp en de polder hem/haar raakt in zijn/haar eigen (kwaliteitsvol) bestaan. Wat er in Doel gebeurt kan bovendien overal gebeuren.

Wie zich identificeert met de erfgoedgemeenschap Doel zegt dat geen enkele groep of individu – hoe machtig ook – het alleenrecht mag opeisen van wat er namens het algemeen belang mag gebeuren.

Wie zich identificeert met de erfgoedgemeenschap Doel zegt dat een beleid dat een partnerschap creëert tussen alle belangengroepen die betrokken zijn bij belangrijke ontwikkelingsprogramma's in een bepaalde streek zoveel duurzamer en efficiënter is dan een beleid dat zich laat gijzelen door één belangengroep.

De Verklaring van Portoroz omtrent de rol van vrijwilligersorganisaties op het vlak van het cultureel patrimonium (Portoroz 7 april 2001) stelt daarenboven dat vrijwilligersorganisaties rond erfgoed in staat dienen gesteld te worden om deel te nemen aan het besluitvormingsproces aangaande bijvoorbeeld de fysieke planning en het opstellen van lijsten voor de bescherming van monumenten en sites. (...) Samenwerking tussen organisaties die actief zijn op het vlak van het cultureel patrimonium en zij die in andere domeinen werken, dient aangemoedigd om een coherent en intersectoraal beleid te bevorderen dat zich inzet voor het behoud van het milieu en de omgeving in zijn geheel. (...) Vrijwilligersorganisaties moeten de wetgeving op hun terrein eerbiedigen, maar dienen aangezet om, indien nodig, verbeteringen voor te stellen.

Wie zich identificeert met de erfgoedgemeenschap Doel zegt dat de gemeentelijke, intercommunale, provinciale en Vlaamse Overheid onmiddellijk een transparant beleid moet voeren, waarin de burger- en boerenbelangenverenigingen van Doel en polder zijn vertegenwoordigd en volwaardig partner zijn in het realiseren van een duurzaam ontwikkelingsplan voor deze streek waarin een evenwicht tussen economische, havengebonden, erfgoed-, natuur-, agrarische, residentiële en toeristische en andere waarden wordt nagestreefd.

Dit vergt op korte termijn een stopzetting van de afbraakwerken en het opmaken van een nieuwe inventaris van het bouwkundig en landschappelijk erfgoed, met inbegrip van de kleine landschapselementen en de trage wegen.

***Op middellange termijn dient er een biografie gemaakt van de streek, waarin de synergieën en tegenstellingen tussen dorp, polder, landbouw, erfgoed, economie, haven, dijk, Schelde, waterhuishouding, inplanting van dorp, woonkorrels en boerderijen, geschiedenis, bewoning, milieu, belangen,... zijn opgenomen en waaruit een duurzame ontwikkelingsplan moet groeien waar alle betrokkenen zich mee kunnen identificeren.
(Een) Doel om voor te gaan...***

Teken mee dit memorandum op Erfgoedgemeenschap-Doel@hotmail.com Laat je naam, adres, tel., e-mail en eventueel de naam van je vereniging achter. We houden je op de hoogte! Stuur dit bericht door naar vrienden.